

УДК 657.6

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

THE ESSENCE AND SIGNIFICANCE OF THE ACCOUNTING POLICY OF THE ENTERPRISE

ПИЛИПЧУК І.В., РИБКА Л.П., КОРСУН І.Б., студенти*
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

У статті досліджено сутність та значення облікової політики. Розкрито основні вимоги, яких необхідно дотримуватися при формуванні облікової політики підприємства. Визначено, що облікова політика підприємства формується на період функціонування підприємства, що забезпечує своєчасне складання фінансової звітності, її достовірність і корисність для широкого кола зацікавлених користувачів.

Ключові слова: облікова політика, бухгалтерській облік, наказ про облікову політику, складові облікової політики.

The article examines the essence and significance of accounting policy. The basic requirements which need to be observed at formation of an accounting policy of the enterprise are opened. It is determined that the accounting policy of the enterprise is formed for the period of operation of the enterprise, which ensures the timely preparation of financial statements, its reliability and usefulness for a wide range of interested users.

Key words: accounting policy, accounting, order of accounting policy, components of accounting policy.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Основним джерелом інформації про діяльність підприємства, як для зовнішніх, так і для внутрішніх користувачів являються дані фінансової звітності. Ступінь достовірності інформації про діяльність підприємства, його фінансовий стан і фінансові результати, що міститься у фінансовій звітності, ефективність використання даної інформації різними категоріями користувачів багато в чому визначаються її якістю, що визначається положеннями сформованої на підприємстві облікової політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні, методичні та організаційні аспекти облікової політики розглядали такі вчені, як П.Є. Житний [1], В.Б. Клевець [2], М.В. Кужельний [3], Л.Г. Ловінська [4], Т.Г. Маренич [5], М.С. Пушкар [6] та ін.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження сутності та значення облікової політики підприємства й уточнення її теоретичних аспектів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Облікова політика є важливим інструментом управління діяльністю підприємства, що дозволяє формувати систему бухгалтерського обліку, проаналізувати і змодельовати обліковий процес, закріпивши оптимальні способи ведення бухгалтерського обліку, які поєднуються зі стратегією розвитку підприємства, незалежно від сфери його діяльності. Облікова політика регулює і направляє потоки облікової інформації, що дають можливість по-різному представляти фінансові результати діяльності в залежності від інформаційних потреб зацікавлених користувачів.

Для сучасного підприємства облікова політика є основним стандартом, який вимагає чіткого і грамотного складання, а в майбутньому дотримання його вимог з метою ефективного управління діяльністю підприємства.

Обрані в обліковій політиці підприємства способи і методи оцінки майна та зобов'язань, методи калькулювання собівартості продукції (робіт або послуг) впливають на величину

* Науковий керівник - Бірченко Н.О., к.е.н., доцент

ключових показників діяльності підприємства, таких як виручка, собівартість продажів, прибуток, податкові зобов'язання, а, отже, і на фінансовий стан підприємства. Така інформація безпосередньо впливає на рішення, що приймаються користувачами такої інформації.

Л.Г. Ловінська визначає облікову політику як сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються суб'єктом господарювання для ведення поточного обліку, складання та подання фінансової звітності, визначених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, іншими нормативними документами, затвердженими Міністерством фінансів [4].

На думку М.С. Пушкар, облікова політика – «це механізм управління обліком, який здійснюють на основі вибору та розробки суб'єктом господарювання способів (варіантів), правил і процедур щодо організації та методики ведення обліку, складання і подання звітності, виходячи з загальноприйнятих принципів та із специфіки діяльності підприємства для отримання повної, об'єктивної достовірної і неупередженої інформації з метою прийняття зацікавленими особами обґрунтованих управлінських рішень» [6].

Згідно Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» облікові політики – це «конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансової звітності» [7].

В Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зазначено, що облікова політика – це «сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності» [8].

Облікова політика підприємства формується головним бухгалтером або іншою особою, на яку відповідно до законодавства покладено ведення бухгалтерського обліку підприємства, і затверджується керівником підприємства. Облікова політика підприємства оформляється розпорядчим документом (наказом).

При цьому затверджуються:

- робочий план рахунків бухгалтерського обліку, що містить синтетичні та аналітичні рахунки, необхідні для ведення бухгалтерського обліку відповідно до вимог своєчасності та повноти обліку та звітності;

- форми первинних облікових документів, реєстрів бухгалтерського обліку, а також документів для внутрішньої бухгалтерської звітності;

- порядок проведення інвентаризації активів і зобов'язань підприємства;

- способи оцінки активів і зобов'язань;

- правила документообігу і технологія обробки облікової інформації;

- порядок контролю за господарськими операціями;

- інші рішення, необхідні для організації бухгалтерського обліку.

Облікова політика підприємства повинна забезпечувати:

- повноту відображення в бухгалтерському обліку всіх фактів господарської діяльності;

- своєчасне відображення фактів господарської діяльності в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності;

- більшу готовність до визнання в бухгалтерському обліку витрат і зобов'язань, ніж можливих доходів і активів, не допускаючи створення прихованих резервів;

- відображення в бухгалтерському обліку фактів господарської діяльності виходячи не стільки з їх правової форми, скільки з їх економічного змісту і умов господарювання;

- тотожність даних аналітичного обліку оборотам і залишкам за рахунками синтетичного обліку на останній календарний день кожного місяця;

- раціональне ведення бухгалтерського обліку, виходячи з умов господарювання і величини підприємства, а також виходячи зі співвідношення витрат на формування інформації про конкретний об'єкт бухгалтерського обліку та корисності (цінності) цієї інформації.

Облікова політика включає такі складові:

– методологічну – тобто основні правила, порядок та законодавчі нормативи і положення облікової системи, способи оцінки майна та зобов'язань, особливості обліку та оцінки основних засобів, товарно-матеріальних запасів, нематеріальних активів, обґрунтування вибору методу нарахування амортизації до різних видів основних засобів, методи обчислення доходу і т.д.;

– технічну – вибір форми ведення обліку та розробку власного робочого плану рахунків, перелік облікових реєстрів, їх побудова, послідовність і техніку запису, їх взаємозв'язок, а також систему попереднього, поточного і наступного бухгалтерського контролю. Крім цього, технічний аспект облікової політики може включати розробку різних варіантів розподілу витрат по управлінню виробництвом і його обслуговуванню, форму ведення бухгалтерського обліку, визначення складу внутрішньої звітності для апарату управління;

– організаційну – визначення прав і обов'язків бухгалтерського апарату, його структури, розподіл посадових функцій тощо. Інакше кажучи, складовою частиною організаційного аспекту облікової політики є встановлення чітких меж поділу праці облікового персоналу.

Облікова політика підприємства формується на період функціонування підприємства, що забезпечує своєчасне складання фінансової звітності, її достовірність (зрозумілість) і корисність для широкого кола зацікавлених користувачів. Крім того, вона служить основою для розробки цінової, інвестиційної, постачальницько-збутової політики підприємства.

Висновки. Правильно сформована облікова політика не тільки позбавить від можливих штрафів, але і, що не менш важливо, дозволить реально знизити збитки і збільшити ефективність бізнесу. Сьогодні стає очевидною також тісний зв'язок між обліковою політикою і автоматизацією облікових процесів, так як виникає потреба в нарощуванні обсягу необхідної інформації. Тому облікова політика є реальним інструментом управління і дієвим помічником керівника.

Література.

1. Житний П.Є. Облікова політика в умовах розвитку фінансово-промислових систем: методологія та організація: монографія / П.Є. Житний. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2007. – 352 с.
2. Клевець В.Б. Облікова політика підприємств за стандартами: монографія / В.Б. Клевець. – Тернопіль: Економічна думка, 2007. – 313 с.
3. Кужельний М. В. Теорія бух обліку: [підручник] / М.В. Кужельний, В.Г. Лінник. – К.: КНЕУ, 2001. – 334 с.
4. Ловінська Л. Г. Про національну облікову політику в Україні / Л.Г.Ловінська // Економіка України: політико-економічний журнал. – 2006. – № 4. – С. 22-29.
5. Маренич Т.Г. Особливості формування облікової політики / Т.Г. Маренич // Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи» (присвяченої пам'яті професора Мазнева Григорія Євтіювича). – Харків: ХНТУСГ, 2018. – С. 28-32.
6. Пушкар М.С. Теорія і практика формування облікової політики: монографія / М.С. Пушкар, М.Т. Щирба. – Тернопіль: Карт-бланш, 2010. – 260 с.
7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_020
8. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 року № 996 – XIV: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/996-14>

